

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

Albrecht
von
Haller

(1708 - 1777)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1716. İsviçre'nin Bern kentindeyiz. Albrecht von Haller, annesiyle birlikte pazara alışverişe gitmiş...

En güzel,
kütür kütür elmalar
burada!

Taze
yumurtalar!

Yine bekleriz
Bayan von Haller.

Tut bakalım şu fileyi Albrecht.
Şuradan da biraz et aldık mı alışverişimiz
tamamlanmış olacak.

Et mi?
Yaşadık Peynir, yaşadık!
Akşama ziyafet var!

Hadi yine iyisin Simit'çiğim.

Kasap tezgâhındaki et parçalarının yapısı küçük Albrecht'in ilgisini çeker...

Etin içindeki
şu ip gibi beyaz şeyler
de ne acaba?

Bana bir kilo bonfile
hazırlar mısınız lütfen.

Hemen
efendim.

Şu but da tam benim
ağızıma layık von Haller Teyze,
ne olur onu da al!

Açgözlülük etme
Simit!

Eve döndüklerinde Albrecht satın aldıkları bonfile dilimlerini incelemeye başlar...

Ne yapıyorsun
orada Albrecht?

Sen pişirmeye
başlamadan önce şu bonfileye
biraz bakayım demiştim
anneciğim...

Oyalama anneni evladım,
bırak pişirsin de yiyelim
hemen!

Karışma Simit,
çocuk merak etti. Etin içindeki
sinirlerin ne olduğunu
anlamaya çalışıyor.

Akşam yemeğinden sonra aile bireyleri yavaş yavaş odalarına çekilir. Annesi iyi geceler dilemek için Albrecht'in odasına uğradığında oğlunu her zamanki gibi kitap okurken bulur.

Haydi Albrecht,
şimdi uyku zamanı. Yarın
devam edersin.

Peki anneciğim,
iyi geceler.

Ama yemeği atladık!
Heyecanla beklediğim kareyi çizmemişler,
aç kaldım burada! Bu bana yapılır mı
Peynir'çiğim?

Ha ha ha!
Bir dahaki sefere artık
Simit'çiğim.

Albrecht von Haller meraklı bir kişiliğe sahiptir. Çocukluğu boyunca çevresinde gördüğü hemen her şeyle ilgilenir. Kirlarda gördüğü bitkileri toplar, meyveleri, sebzeleri, yumurtaları, etleri inceler. Bol bol da kitap okur. Okuduklarına, gördüklerine ve yaşadıklarına ilişkin notlar alır, günlükler tutar. Bilimin pek çok alanına ilgi duyar. Ancak tıbbı odaklanır ve bu konuda eğitim alır. 1727 yılına gelindiğinde artık genç bir doktordur.

Doktor von Haller, zaman içinde anatomi alanında uzmanlaşır.

Şuralarım çok ağrıyor doktor.

Gösterdiğiniz yerde böbrekleriniz var. Önemli bir durum olabilir. Uzanın şuraya bakayım...

Geçmiş olsun amca.

Bizim küçük Albrecht büyümüş. İyi de bir doktor olmuşa benziyor.

O güne dek insan vücudundaki sinirlerin, içlerinde bir tür sıvı taşıyan borular olduğu düşünülüyordu. Von Haller'e göre bu yanlıştı.

Sinirlerle ilgili henüz deneysel olarak kanıtlanmamış çok sayıda görüş var. Bu konuya bilimsel bir açıklık getirmenin zamanı geldi de geçiyor bile.

Hah! Doktorumuz kendine bir hedef belirledi anlaşılın.

Evet, öyle görünüyor Simit'çiğim.

Albrecht von Haller bu konuda çalışmaya koyulur.

Ay! Affedersiniz doktor, size tekme atmak istememiştim!

Önemli değil, önemli değil.

Kaslar dışarıdan gelen uyarılara karşı hassas. Ancak sinirler çok daha hassas. Sinirleri uyardığımız zaman kaslar çok daha fazla kasılıyor. Kas hareketlerini sinirler kontrol ediyor olabilir!

Ha ha ha! Hastasının dizine çekiçe vurunca tekme yedi bizim doktor!

Çok ayıp Simit, gülme. Ama haklısın, komik bir durum bu.

Yaptığı yüzlerce deneyin ve uzun yıllar süren çalışmaların ardından Albrecht von Haller önemli sonuçlara ulaşır.

Sinirler vücudun her yerine uzanıyor ve omurilikte birleşiyor. Omurilik de beyne bağlı. Yani uyarıları beyne sinirler iletiyor!

Ne var ki! Bunu ben bile biliyorum!

Aferin sana ama öykümüzün 1700'lü yıllarda geçtiğini unutma. Bugün bizim bildiğimiz pek çok şeyin o dönemlerde henüz bilinmediğini hatırlatırım Simit'çiğim.

Albrecht von Haller'in tıp alanındaki bu buluşu onun insanlığa yaptığı tek katkı değildir. Bu çok yönlü bilim insanı gençliğinde İsviçre Alpleri'nde yaşayan bitki türleri üzerinde çalışır. Bu konuda yazdığı kitaplarla da botanik, yani bitkibiliminin gelişmesine katkıda bulunur.

Bari şu dağda bir et lokantası bulsaydık!

Söz, öykü bitsin seni bir lokantaya götüreceğim.

Albrecht von Haller tıp alanındaki çalışmalarını ömrü boyunca sürdürür.

Bu konuda hem araştırmalar yürütür hem de eğitim verir.

Özellikle sinir sistemi konusunda yaptığı çalışmalar sayesinde modern sinirbilimin kurucusu olarak kabul edilir.

Yaşasın! Hadi gidelim Peynir.

Gidelim Simit'çiğim. Bu arada, teşekkürler Albrecht von Haller Amca.

